

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 4707/2019
09.09.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Божидара Вујичића, председника већа, Весне Субић и Бисерке Живановић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Александар Влаовић, адвокат из ..., против туженог ББ из ..., чији је пуномоћник Александар Јаневски, адвокат из ..., ради поништаја уговора о доживотном издржавању, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 526/19 од 20.06.2019. године, у седници већа одржаној дана 09.09.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 526/19 од 20.06.2019. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Саду П 5630/2015 од 22.10.2018. године, утврђено је да је ништав уговор о доживотном издржавању, оверен пред Основним судом у Новом Саду РЗ 966/13 од 12.07.2013. године, закључен између сада пок ВВ из ..., као примаоца издржавања и туженог, као даваоца издржавања и обавезан је тужени да тужиоцу надокнади трошкове парничног поступка у износу од 168.000,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 526/19 од 20.06.2019. године, првостепена пресуда је преиначена, тако што је тужбени захтев одбијен, као неоснован и обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове првостепеног поступка у износу од 118.450,00 динара, као и трошкове жалбеног поступка у износу од 17.900,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију, због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Тужени је поднео одговор на ревизију.

Испитујући побијану пресуду, у смислу члана 408. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС", бр. 72/2011, 49/2013-УС, 74/2013-УС, 55/2014, 87/2018, 18/2020, у даљем тексту: ЗПП) Врховни касациони суд је оценио да ревизија тужиоца није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је син сада пок. ВВ, рођене ... године, која је са туженим 02.07.2013. године закључила спорни уговор о доживотном издржавању, оверен пред Основним судом у Новом Саду дана 12.07.2013. године, под бр. РЗ 966/13.

Уговором о доживотном издржавању тужени се обавезао да ће о тужиочевој мајци бринути до краја њеног живота, тако што ће јој обезбедити обућу, одећу, уредну исхрану и лекове, пружати јој потребну финансијску помоћ, одговарајућу негу и помоћ у болести и старости, сносити све трошкове њеног лечења и неговања, а по смрти организовати кремацију њених посмртних остатака и смештај урне на Новом гробљу у Обавезе ће извршавати путем трећих лица, чије ће трошкове сносити у целости, а у случају да тужиочева мајка изрази жељу да буде смештена у старачки дом сносиће трошкове тог смештаја. Тужиочева мајка се уговором обавезала да се након њене смрти на туженог пренесе право својине на једноипособном стану бр. ..., површине 53 м², на ... спрату стамбене зграде, ..., у улици др ... бр. ... у ..., као и на покретним стварима у том стану.

Поводом закључења овог уговора 28.06.2013. године мајка тужиоца је прегледана од стране доктора Снежане Попов, специјалисте неуропсихијатрије и судске психијатрије, која је закључила да је она способна за расуђивање, да слободно изражава своју вољу и да је њена пословна способност закључења спорног правног посла у потпуности очувана.

У време закључења уговора тужиочева мајка је већ осећала тегобе узроковане проширеним стањем малигног обољења ..., од чега је преминула 28.07.2013. године. Здравствене тегобе су се код мајке тужиоца појавиле у априлу 2013.године, а због узнатредовале малигне болести са присутним местазима у тренутку потписивања спорног уговора, смртни исход се могао очекивати у блиском периоду.

Тужени, по занимању адвокат, се и пре закључења спорног уговора бринуо о мајци тужиоца која је била дугогодишњи пријатељ његових родитеља, што је констатовано у члану 3. уговора. Поред тога, давао јој је правне савете које није наплаћивао, а мајка тужиоца је код њега као адвоката била једном десет година пред смрт. Након склапања уговора своје обавезе је уредно извршавао, ангажовао је медицинску сестру која је бринула о тужиочевој мајци, дан пред смрт ју је на њен захтев сместио у старачки дом, а након смрти организовао је и сносио трошкове њене сахране.

Тужилац живи у Повремено је мајци слао новац преко познаника, није се видео са њом од 1985.године, а последњих неколико месеци пред смрт није имао контакт са њом.

На овако утврђено чињенично стање, првостепени суд је применом материјалног права из одредбе члана 203. став 1. Закона о наслеђивању, оценио да је тужбени захтев за утврђење ништавости спорног уговора о доживотном издржавању

основан, јер иако је у време закључења уговора мајка тужиоца била пословно способна, због њене болести за туженог није било веће неизвесности у погледу дужине њеног живота.

Другостепени суд је првостепену пресуду преиначио и тужбени захтев одбио, као неоснован. Према датим разлозима, тужилац мајку, осим што ју је повремено преко познаника новчано помагао, није видео од 1985.године, а тужени се као син њених дугогодишњих пријатеља о мајци тужиоца и пре закључења спорног уговора бринуо и фактички ју је издржавао. До закључења спорног уговора је дошло управо на предлог мајке тужиоца, која је у том тренутку била очуване пословне способности, јер је желела да себи обезбеди достојну негу за живота. Околности под којима је уговор закључен и чињенице утврђене у поступку не дају основ за закључак да је постојање тешке болести мајке тужиоца било разлог који је определио туженог да закључи спорни уговор, нити да је намера уговорача била да се тим уговором повреди наследна права тужиоца. О мајци тужиоца, у чију корист је уговор закључен, осим туженог трећа лица нису водила бригу, а уговор је и у целости извршен.

По оцени Врховног касционог суда неосновано се наводима ревизије оспорава правилна примена материјалног права на утврђено чињенично стање.

У смислу члана 203. став 1. Закона о наслеђивању суд има могућност да на захтев законских наследника примаоца издржавања поништи уговор о доживотном издржавању, ако због болести или старости примаоца издржавања уговор није представљао никакву неизвесност за даваоца издржавања.

Правилна одлука о тужбеном захтеву за поништај уговора о доживотном издржавању захтева, поред чињенице да ли је прималац издржавања у моменту закључења уговора био способан да схвати значај и правне последице правног посла који закључује, утврђење да ли је постојала алеаторност уговора (неизвесност колико ће уговор трајати и колика ће бити обавеза даваоца издржавања), као и који је био мотив уговорача за закључење уговора. Притом су за процену алеаторности уговора о доживотном издржавању битне све околности конкретног случаја, а не само временски размак између закључења уговора и момента смрти примаоца издржавања.

У конкретном случају из утврђеног чињеничног стања, посебно из неуропсихијатријског налаза и мишљења др Снежане Попов, датог на основу прегледа ВВ пре закључења спорног уговора, произлази да тужилац, син тужиље, дуги низ година живи у иностранству, да је његов однос са мајком био поремећен, да се са њом није видео од 1985. године, да пок. ВВ унуке никада није видела, да је тужиоца након сазнања о болести позвала у нади да ће доћи да јој помогне, али да он то због својих обавеза није учинио, те да ју је управо близак однос са туженим, који је син њених дугогодишњих пријатеља, определио да са њим закључи спорни уговор, како би јој била пружена потребна помоћ и нега. Са друге стране тужени је дужи временски период пре закључења спорног уговора из моралних разлога према мајци тужиоца фактички извршавао обавезе издржавања, а по његовом формалном закључењу као давалац издржавања је у свему одговорно, савесно и у потпуности испунио своје уговорне обавезе.

Стога је по оцени Врховног касционог суда другостепени суд правилно закључио да у конкретном случају не постоје законски разлози за поништај спорног уговора. Болест мајке тужиоца као примаоца издржавања је у време закључења спорног уговора унапредовала, због чега се смртни исход могао очекивати у блиском периоду, али уговор о доживотном издржавању није изгубио обележје алеаторности самом чињеницом да је ВВ убрзо након закључења уговора преминула, с обзиром на мотив уговорача за његово закључење. Супротно наводима ревизије, мотив туженог за закључење овог уговора није била болест примаоца издржавања и остварење имовинске користи. Уговор је закључен на иницијативу мајке тужиоца као примаоца издржавања о којој до тада, осим туженог, ни тужилац нити ко од другх сродника није бринуо нити је свакодневно помагао, због чега мотив уговорача није био да буду изиграна права наследника, већ уговорно обезбеђење потребног издржавања и неге и помоћи мајци тужиоца, које је тужени као давалац издржавања фактички већ пружао примаоцу издржавања и пре закључења уговора.

Врховни касациони суд је имао у виду да је петитумом тужбеног захтева тражено утврђење ништавости уговора о доживотном издржавању, а да се разлози наведени у образложењу побијане пресуде односе на одлуку о захтеву за његову рушљивост (поништај), али је оценио да то није од утицаја на правилност побијане одлуке, јер из реферата тужбе и доказа чије је извођење предложено у поступку произлази да се тужбом тражи ова врста судске заштите.

На основу изнетог, Врховни касациони суд је применом члана 414. ЗПП, одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Божидар Вујичић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић